

Forslag om at øge kapaciteten på de sikrede institutioner

Baggrund: stigende pres på de sikrede institutioner

De seneste år har der været pres på de sikrede institutioner. De administrative styregrupper besluttede i 2021 at øge antallet af pladser med 5 ekstra pladser på Sjælland, 2 flekspladser i Nordjylland og 1 fleksplads på Fyn. Pladserne blev etableret i 2022. Men det har vist sig ikke at være nok.

KL's Koordinationsforum besluttede i april 2022 at nedsætte en tværsektoriel arbejdsgruppe, som sammen skulle belyse presset på de sikrede institutioner, herunder stigningen i sociale anbringelser, samt mulige veje at gå. De otte sikrede institutioner drives af regionerne og en enkelt af Københavns Kommune. Kommunerne har forsyningsforpligtelsen i forhold til sikrede institutioner.

Arbejdsgruppen har, i sin anden afrapportering til Koordinationsforum den 22. november 2024, haft særligt fokus på, at der mangler pladser på de sikrede institutioner. Herudover er der fokus på, at der på længere sigt skal arbejdes med blandt andet målgrupper og fleksible pladser. Afrapporteringen er vedlagt.

Justitsministeriet har henvendt sig til KL, da ministeriet har fået en henvendelse fra Ungdomskriminalitetsnævnet om, at der mangler pladser på sikrede institutioner. Ungdomskriminalitetsnævnet er blandt andet blevet opmærksom på, at der er sikrede institutioner, der har måtte afvise at modtage den unge, uanset at den unge er blevet visiteret til institutionen. KL har aftalt at holde Justitsministeriet orienteret om arbejdet med sikrede institutioner i KL's Koordinationsforum .

Social- og Boligstyrelsen undersøger desuden aktuelt målgruppen børn og unge med alvorlige kriminalitetsproblematikker, hvor de er optaget af tilbudsstrukturen til målgruppen, før, under og efter anbringelsen på en sikret institution, og om eventuelle kapacitetsudfordringer på de sikrede institutioner.

KL's koordinationsforum besluttede på møde den 22. november 2024, at de fem administrative styregrupper skal drøfte en eventuel udvidelse af antal pladser på de sikrede institutioner. Resultaterne af de fem styregruppers drøftelser behandles på et ekstraordinært møde i KL's Koordinationsforum xx. januar. På mødet drøftes og tages stilling til den videre proces.

Forslag til udvidelse af antal pladser på sikrede institutioner

På baggrund af ventelister til de sikrede institutioner, anbefaler arbejdsgruppen, at der etableres 5-10 nye pladser på de sikrede institutioner indenfor det næste år – herunder særligt sikrede pladser i Østdanmark.

Københavns Kommune og de fem regioner har ansvaret for løbende at vurdere behovet for pladser, herunder også om antallet af pladser skal reduceres igen.

Forslag til, hvordan der kan etableres nye pladser på sikrede institutioner

Arbejdsgruppen for de sikrede institutioner i Danmark har lavet en afsøgning af mulighederne for at oprette yderligere pladser på de sikrede institutioner i Danmark, herunder særligt sikrede pladser i Østdanmark. Her vurderes det, at der er mulighed for at oprette:

- 3 sikrede pladser inden for kort tid (1-2 mdr.),
- 4-5 sikrede pladser på mellem sigt (4-6 mdr.)
- 2-3 sikrede pladser på længere sigt (9-12 mdr.).
- 5 særligt sikrede pladser i Østdanmark i løbet af 6 mdr.

Ventelister på de sikrede institutioner og alternative tilbud til sikrede institutioner

Det er kommunernes børne- og ungeudvalg, Ungdomskriminalitetsnævnet (begge sociale anbringelser), eller en dommer (retlige anbringelser), der træffer afgørelse om at anbringe børn og unge på en sikret institution.

Det seneste år har der været lange perioder med ventelister på de sikrede institutioner. Der er ikke systematisk indsamlet ventelistedata, men det vurderes, at der i gennemsnit har været 10 på venteliste gennem det seneste år. Aktuelt er der 21 børn og unge på venteliste (28. november 2024).

Kommunerne har derfor udviklet andre tilbud/løsninger til børn og unge, der er truffet afgørelse om, skal anbringes på en sikrede institution.

Alternativer til de retslige anbringelser

Når der ikke er ledig kapacitet på de sikrede institutioner, er det ikke muligt for unge, med et retsligt grundlag, – fx varetægtsfængsling i surrogat – at få ophold. Den unge vil i stedet skulle sidde varetægtsfængslet i arresten/fængsel.

Når de unge sidder varetægtsfængslet i arresten/fængsel, er de typisk isoleret i 23 af døgnets 24 timer. De har som udgangspunkt en times socialisering med andre, som ofte er voksne, dvs. over 18 år.

Varetægtsfængsling af unge i almindelige arrester/fængsler er således udelukkende at betragte som en nødløsning.

Alternative tilbud/løsninger til en social anbringelse på en sikre institution

Det er kommunernes vurdering, at de tilbud, som børn og unge kan få, mens de venter på en plads på sikret institution ud fra en samlet vurdering ikke er tilstrækkelige. Vurderingen dækker både over sikkerheden for børnene selv og/eller andre og det socialfaglige indhold af tilbuddet.

Dertil kommer den ekstra økonomiske og administrative byrde, som kommunerne må bære ved ventelistetilbuddene.

I vedlagte bilag 2 er beskrevet 3 cases med soloprojekter, som alternativ til en anbringelse på en sikret institution. I de 3 cases varierer døgnprisen fra ca. 7.500 til ca. 20.000 kr.

I vedlagte bilag er også en case med en ung, der fortsætter anbringelsen på en åben institution med støtte, som alternativ til anbringelse på en sikre institution (case 4). Døgnprisen er 4.900 kr.

Til sammenligning kan prisen for en social anbringelse på en sikret institution variere fra ca. 7.000 til ca. 10.000 kr. pr. døgn.

Finansiering af pladser på sikrede institutioner – og prisen pr. døgn

De samlede kommunale udgifter til sikrede døgninstitutioner var i 2023 på 247 mio. kr. (24-pl) Hertil skal tillægges ca. 94 mio. kr. til udgifter til sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger ifm. afgørelser i regi af Ungdomskriminalitetsnævnet. I alt ca. 341 mio. kr.

Ifølge Danmarks Statistik kan identificeres 104 helårsanbringelser. Det svarer til en gennemsnitlig helårspris på ca. 3,3 mio. kr.

Retlige anbringelser

Kommunerne betaler en fast takst (kriminalpræventiv takst) på 1.652.253 kr. årligt (2024-niveau) for unges ophold i sikrede døgninstitutioner, når ophold sker på baggrund af en varetægtsfængsling, afsoning eller idømt foranstaltning (retlige anbringelser.) Det svarer til en takst pr. døgn på 4.527 kr. Hertil skal tillægges den fælles objektive finansiering, som er forskellen på prisen pr. døgn fratrukket den kriminalpræventive takst på 4.527. pr. døgn. Døgnprisen på en sikret institution varierer fra ca. 7.000 til ca. 10.000 kr. pr. døgn.

Den objektive finansieringsandel fordeles mellem landets kommuner efter antallet af 15-17-årige, der bor i de enkelte kommuner pr. 1. januar i året forud for driftsåret.

Et eventuelt over- eller underskud på den objektive finansiering i forhold til det endelige regnskab indregnes i beregningsgrundlaget for efterfølgende år.

Sociale anbringelser

For børn og unge, der er anbragt af hensyn til barnet eller den unges sikkerhed eller for at tilvejebringe et grundlag for socialpædagogisk behandling (sociale anbringelser) finansieres opholdet på den sikrede døgninstitution 100 pct. af den anbringende kommune. Taksten pr. døgn for en social anbringelse er omkring det dobbelte af taksten pr. døgn for retlige anbringelser kan variere fra ca. 7000 kr. til 10.000 kr. pr. døgn (fra ca. 2,6 mio. kr. til 3,7 mio. kr. årlig)

Indstilling

Det indstilles:

- At arbejdsgruppens forslag til udvidelse af antal pladser på sikrede institutioner med 5-10 pladser, og den foreslåede tidsplan og placering af pladserne, drøftes og tages stilling til.
- At beslutningen efterfølgende drøftes på et ekstraordinært møde i KL's Koordinationsforum, hvor der tages stilling til den videre proces.

Bilag

I vedlagte bilag 1:”Rapport fra arbejdsgruppen vedrørende sikrede institutioner med forslag til tiltag” fra november 2024, har arbejdsgruppen formuleret 8 forslag til tiltag, herunder Det indstilles at arbejdsgruppens forslag til udvidelse forslag 1 om en udvidelse af kapaciteten på de sikrede institutioner.

Vedlagte bilag 2: ” Beskrivelse af 4 cases med eksempler på alternative tilbud/løsninger til børn og unge, der er truffet afgørelse om, skal anbringes på en sikret institution”.